

Hợp xướng Việt Nam từ năm 2000 đến nay

Vietnamese Choir from the Year 2000 to the Present Time

ThS.NCS. Nguyễn Xuân Chiến,
Trường Đại học Sài Gòn

Nguyen Xuan Chien, M.A., Ph.D. Student,
Saigon University

Tóm tắt

Bài viết tổng quan về tình hình hợp xướng tại Việt Nam, trong đó có sự tổng hợp và đúc kết một số chương trình biểu diễn hợp xướng gần đây; đồng thời khẳng định giá trị, ý nghĩa của hợp xướng đối với việc giáo dục phẩm chất của con người, đáp ứng nhu cầu xã hội ngày nay thích hợp với xu thế phát triển thế giới và tạo được sự hứng thú cho người nghe, góp phần nâng cao dân trí, hướng thị hiếu tốt cho thanh thiếu niên, tạo nguồn tài năng âm nhạc trẻ.

Từ khóa: *hợp xướng Việt Nam từ năm 2000.*

Abstract

The article provides an overview of the situation of choir in Vietnam with the summary and collection of some recent choir performances. In addition, the article also confirms the value and meaning of choir in teaching good human qualities, meeting the needs of the society in line with the trend of world development, creating interests for audiences, raising people's knowledge and good taste for young people, and contributing to the creation of young music talents.

Keywords: *Vietnamese choir from 2000.*

1. Đặt vấn đề

Hợp xướng là một loại hình nghệ thuật trình diễn bằng giọng hát, có nhiều bè, nhiều giọng. Qua tác phẩm hợp xướng, có thể diễn tả những vấn đề lớn của xã hội. Với đặc điểm là thể hiện âm nhạc bằng giọng hát, hợp xướng có điều kiện dễ phổ cập và gần gũi với quần chúng. Người tham gia sinh hoạt hợp xướng không chỉ được nâng cao về tư tưởng, tình cảm, khiếu thẩm mỹ, mà còn được rèn luyện về tính kỉ luật và đạo đức.

Sinh hoạt âm nhạc ở nước ta đến nay

chủ yếu vẫn là mảng ca khúc. Các ca khúc đơn lẻ, tuy đã đạt đến những thành tựu rất cao, nhưng vẫn chưa thể nói lên hết mọi tâm tư tình cảm của con người. Đã đến lúc chúng ta cần nghiên cứu để có thể sáng tác và trình diễn được nhiều tác phẩm hợp xướng. Các tác phẩm hợp xướng hiện có, chẳng những số lượng ít, mà hiệu quả tiếp nhận trong lòng người nghe cũng đang rất hạn chế. Đối với giới trẻ thường say sưa mảng ca khúc theo phong cách phương Tây, đặt nặng nội dung lãng mạn lứa đôi, thì hợp xướng đang là một nhu cầu lớn

nhưng chưa được thoả mãn. Các chương trình biểu diễn hợp xướng hiện còn nhiều hạn chế về chuyên môn, cách thức tổ chức và sự quan tâm của truyền thông do ảnh hưởng của cơ chế kinh tế thị trường. Tổ chức hội diễn hợp xướng thường tốn kém vì số lượng diễn viên tham gia đông, hầu như không mang lại lợi nhuận kinh tế, vì vậy giới doanh nghiệp ít quan tâm đến thể loại này. Thể loại ca nhạc hợp xướng đồ sộ, ít phù hợp với xu thế mới của nền kinh tế thị trường hiện nay nên chậm phát triển, nhưng phong trào quần chúng ở một số nhà thờ, nhà văn hóa, nhạc viện, các trường đại học vẫn dựng hợp xướng ở quy mô vừa và nhỏ. Những lần tham gia hội diễn chào mừng Quốc hội, Đại hội Đảng..., nhờ đó hợp xướng được duy trì và tồn tại từ trước đến nay.

2. Giải quyết vấn đề

2.1. Các tổ chức hợp xướng tại Việt Nam

Hát hợp xướng, một nghệ thuật biểu diễn tập thể, một nghệ thuật của quần đại quần chúng, qua đó có khả năng liên kết, thống nhất tình cảm, ý chí và tư tưởng con người, có sức ảnh hưởng lớn trên phương diện giáo dục và văn hoá. Bất kỳ tác phẩm hợp xướng nào khi đến với công chúng đều phải thông qua biểu diễn tập thể. Biểu diễn hợp xướng có nhiều hình thức, thông thường có *hợp xướng chuyên nghiệp, hợp xướng bán chuyên nghiệp và hợp xướng không chuyên nghiệp*.

Hợp xướng chuyên nghiệp:

Trên thực tế, hợp xướng chuyên nghiệp là kết quả phát triển tự nhiên của phong trào văn nghệ đã được nâng cao. Hợp xướng chuyên nghiệp là biểu diễn của một tập thể có khoảng 80% đến 90% các ca sĩ, diễn viên đã tốt nghiệp chuyên ngành thanh nhạc. Hợp xướng chuyên nghiệp có

trình độ chuyên môn cao và số lượng diễn viên lớn; trong đó có thể chia mỗi bè ra làm hai, ba nhóm. Với tầm cỡ rộng như thế, loại hợp xướng này có đầy đủ khả năng để trình diễn những tác phẩm của nhiều tác giả thuộc các trào lưu và khuynh hướng khác nhau.

Trong nhiều năm trước đây, ở miền Bắc nước ta đã có một số dàn hợp xướng được thành lập.

Dàn hợp xướng Đoàn Văn công Tổng cục Chính trị được hình thành khoảng cuối thập niên 50 của thế kỷ trước, chủ yếu biểu diễn những tác phẩm đơn giản. Vào những năm 1960, dàn hợp xướng này được các chuyên gia nước ngoài giúp đỡ, nhiều tác phẩm hợp xướng trong và ngoài nước đã biểu diễn rất thành công. Nhưng đến giai đoạn chiến tranh phá hoại, do điều kiện khách quan nên dàn hợp xướng được phân công chia nhỏ ra để phục vụ chính trị, biên chế không được như cũ và nay chỉ còn số diễn viên đủ để hát tốp ca nam nữ.

Dàn hợp xướng Đoàn Ca nhạc Đài tiếng nói Việt Nam được thành lập vào năm 1949 với nhiệm vụ cổ vũ, truyền truyền đối với cuộc kháng chiến. Ngày 15/12/1949 cũng được lấy là ngày thành lập Đoàn Ca nhạc Đài tiếng nói Việt Nam. Đây được xem là đoàn hợp xướng đại diện cho văn hóa Việt Nam, đón tiếp và giao lưu âm nhạc với nước ngoài. Điểm mạnh của đoàn này là, các diễn viên được học trường lớp, thị tấu rất nhanh, đã biểu diễn rất nhiều chương trình thành công và nhiệm vụ chính của đoàn là thu âm cho Đài tiếng nói Việt Nam.

Nhà hát Giao hưởng hợp xướng Nhạc Vũ Kịch Việt Nam. Ngày 6-8-1959, Bộ Văn hóa (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) ra quyết định thành lập Dàn Nhạc giao hưởng, tiền thân của Nhà hát Nhạc vũ

kịch Việt Nam. Đến ngày 7-5-1964, Bộ Văn hóa lại có quyết định thành lập *Nhà hát giao hưởng hợp xướng Nhạc vũ kịch Việt Nam* với biên chế 4 bè đủ để tập và biểu diễn những tác phẩm lớn, tiếp đó do điều kiện chiến tranh một số diễn viên được phân bổ về nhiều địa phương để phục vụ chính trị. Sau năm 2000, dàn hợp xướng này có những chuyển biến mạnh mẽ về chất lượng và số lượng, các tác phẩm kinh điển được dàn dựng trở lại để phục vụ công chúng trong và ngoài nước.

Dàn hợp xướng Nhà hát Giao hưởng - Nhạc Vũ Kịch Thành phố Hồ Chí Minh thành lập theo Quyết định số 955/QĐ-UB của Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, ký ngày 21/6/1993 với tên gọi ban đầu là “Nhà hát Giao hưởng và Thính phòng”, sau đổi thành “Nhà hát Giao hưởng và Vũ Kịch Thành phố Hồ Chí Minh”. Ngày 09/9/2006 được sự chấp thuận của lãnh đạo Ủy ban Nhân dân, Sở Văn hóa Thông tin Thành phố Hồ Chí Minh, Nhà hát được đổi tên thành: “Nhà Hát Giao Hưởng - Nhạc, Vũ Kịch Thành Phố Hồ Chí Minh” là nơi có chức năng xây dựng và tổ chức các chương trình biểu diễn chuyên nghiệp nhằm phục vụ nhu cầu trong nước và quốc tế.

Hợp xướng tư nhân tự tổ chức “Saigon Lady” là nơi quy tụ những diễn viên chuyên nghiệp đã tốt nghiệp ở các trường đào tạo âm nhạc đến tập và biểu diễn, là dàn hợp xướng đồng giọng nữ. Đây là hiện tượng mới tại Thành phố Hồ Chí Minh, đa số diễn viên là giảng viên thanh nhạc tại Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh và các trường nghệ thuật.

Hợp xướng bán chuyên nghiệp:

Một trong những đặc điểm của dàn hợp xướng bán chuyên nghiệp là hầu hết những người tham gia biểu diễn đã có một

trình độ nhất định, được học tập và sinh hoạt hợp xướng tại các trường đào tạo về âm nhạc chuyên nghiệp. Hình thức hợp xướng bán chuyên nghiệp cũng thường duy trì việc luyện tập đều đặn. Tuy nhiên, trình độ của loại hình hợp xướng này chưa đảm bảo biểu diễn được tất cả các loại tác phẩm của các tác giả trong từng thời đại, trường phái âm nhạc khác nhau.

Dàn hợp xướng Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam được kết hợp từ Khoa Thanh nhạc và nhiều khoa khác chưa sinh hoạt thường xuyên, thỉnh thoảng có tham dự kết hợp với một số đội hợp xướng khác để biểu diễn những chương trình lớn. Sau năm 2000, dàn hợp xướng này đã có những bước phát triển đáng kể về chuyên môn, tham gia và biểu diễn nhiều chương trình lớn như Đại lễ 1000 năm Thăng Long – Hà Nội, Giao hưởng số 9 của L.V. Beethoven...

Dàn hợp xướng Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương được thành lập năm 2006. Do chương trình đào tạo của Trường có môn hợp xướng nên dàn hợp xướng này được duy trì đến nay và đã tham gia phục vụ trong các dịp lễ lớn như Đại lễ 1000 năm Thăng Long – Hà Nội, Ngày âm nhạc Việt Nam lần thứ nhất...

Dàn hợp xướng “Hanoi Harmony” của Hội Âm nhạc Hà Nội. Năm 2011 Hội Âm nhạc Hà Nội đã thành lập Trung tâm khuyến nhạc Hà Nội và dàn hợp xướng “Hanoi Harmony”, nhằm nâng cao trình độ thưởng thức âm nhạc đích thực cho công chúng, đồng thời góp phần xây dựng đời sống văn hóa thanh lịch của Hà Nội và cả nước.

Dàn hợp xướng Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh được thành lập sau năm 1975. Trong chương trình đào tạo của Nhạc viện có môn hợp xướng, nên dàn hợp

xướng này luôn được duy trì và tổ chức sinh hoạt đều. Đến nay dàn hợp xướng đã đóng góp và biểu diễn nhiều chương trình cho Thành phố Hồ Chí Minh, tham gia các ngày lễ lớn của đất nước.

Saigon choir được hình thành vào năm 2016 là dàn hợp xướng quy tụ các em học sinh, sinh viên đang theo học khoa Thanh nhạc tại Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh, Chỉ huy và dàn dựng thầy Huỳnh Quang Thái, trợ lý thầy Nguyễn Minh Khoa. Tham gia Liên hoan hợp xướng và hội thi hợp xướng Quốc tế tại Việt Nam lần thứ 5 năm 2017, Saigon choir đã dành được huy chương vàng ở thể loại thánh phòng.

Dàn hợp xướng Trường Đại học Sài Gòn do Khoa Nghệ thuật của Trường thành lập và tổ chức biểu diễn. Khoa chuyên đào tạo giáo viên âm nhạc phổ thông và trong chương trình đào tạo có môn hợp xướng được học mỗi tuần, nên đội hợp xướng luôn được duy trì và thường được các chuyên gia mời tham dự các chương trình lễ lớn.

Tháng 11 năm 2007, Thủ tướng Chính phủ đã có quyết định thành lập Học viện Âm nhạc Huế trực thuộc Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch. Dàn hợp xướng của Học viện là sự tập hợp của nhiều học sinh, sinh viên của nhiều khoa đã tham gia và biểu diễn giành huy chương vàng Hội thi Liên hoan hợp xướng Quốc tế lần thứ 4 do Hiệp hội Interkultur (Đức) phối hợp với UBND thành phố Hội An (Quảng Nam) tổ chức.

Hợp xướng không chuyên nghiệp:

Loại hợp xướng này đòi hỏi có sự tuyển chọn diễn viên, có yêu cầu quy định thành phần tham gia và có tổ chức tập luyện ở mức độ nhất định. Thông thường hợp xướng không chuyên nghiệp được tổ chức trong các cơ sở trường học, nhà máy,

xí nghiệp, cơ quan, đoàn thể... Số lượng hợp xướng không đều về chất lượng giữa các bè và thường chỉ có khoảng 10% đến 20% là chuyên nghiệp. Hợp xướng không chuyên nghiệp hiện có khá nhiều và rất đa dạng. Trong số đó, có nhiều dàn hợp xướng phục vụ sinh hoạt tôn giáo và đoàn thể.

Hợp xướng của các nhà thờ Công giáo (ca đoàn) thường xuyên tập luyện và phục vụ nghi thức trong nhà thờ, tiêu biểu như dàn hợp xướng Trùng Dương, dàn hợp xướng Pio X, dàn hợp xướng Suối Việt, dàn hợp xướng Giáo lý, dàn hợp xướng Quê hương...

Hợp xướng của các nhà thờ Tin lành thường tổ chức vào các dịp lễ Giáng sinh, Phục sinh, không sinh hoạt thường xuyên.

Hợp xướng phục vụ các chương trình của Phật giáo, không có sinh hoạt thường kỳ mà được tổ chức khi có những đại lễ như Phật đản, Vu lan...

Hợp xướng học đường (ở các trường đại học không có đào tạo Âm nhạc, các trường trung học phổ thông) thường được tập luyện và tổ chức biểu diễn vào dịp có các hội thi, liên hoan hợp xướng, kỷ niệm thành lập trường...

Hợp xướng quận, huyện thường tập luyện và biểu diễn vào các dịp có lễ lớn như mừng Đảng mừng xuân nhằm phục vụ công tác và tuyên truyền.

Hợp xướng của các câu lạc bộ, hội thường tổ chức sinh hoạt, hát ca khúc ôn lại kỷ niệm, chủ yếu là hát một bè hoặc 2 bè.

Hợp xướng xướng của thiếu nhi thường không sinh hoạt đều, chủ yếu tập những bài hát đơn giản, không quá khó, mục đích phục vụ cho các cuộc thi về hợp xướng.

Hợp xướng xướng có sự tham gia của người nước ngoài sinh sống tại Việt Nam (Hà Nội và Tp. Hồ Chí Minh).

2.2. *Thực trạng biểu diễn hợp xướng ở Việt Nam*

Thế kỷ XXI là thế kỷ giao lưu với các nền âm nhạc trên thế giới ngày càng được mở rộng và quá trình tiếp biến văn hóa vẫn không ngừng diễn ra, trong đó việc tiếp thu những thành tựu khoa học kỹ thuật tiên tiến của thế giới và sự giao lưu với các nước khu vực châu Á – Thái Bình Dương (đặc biệt là với các nước Đông Nam Á) được đẩy mạnh.

Các chương trình chuyên nghiệp:

Liên hoan hợp xướng và hội thi hợp xướng Quốc tế tại Việt Nam đã được tổ chức 4 năm liên tiếp từ năm 2011 đến 2015 và lần thứ 5 vào năm 2017.

Nhà hát Giao hưởng Nhạc Vũ Kịch Thành phố Hồ Chí Minh đã biểu diễn tổ khúc dân ca tại Festival nghệ thuật Giai điệu mùa Thu, trong đó nhạc sĩ Trần Mạnh Hùng đã chọn lọc 21 bài dân ca thuộc 3 miền Bắc, Trung, Nam và của một số dân tộc thiểu số như Xá, Nhắng..., và kết nối thành nội dung như một vở kịch mang tên “*Dòng chảy*”. Trần Mạnh Hùng cho rằng: “Dòng đời của mỗi con người được ví như một dòng chảy của thời gian... Dòng chảy tự nhiên ấy là một hành trình của *Suối - Sông - Biển* mà ở đó tuổi thơ sẽ trong như suối, ngày trưởng thành cuộn đỏ như dòng sông và lúc về già hãy rộng rãi bao dung như biển”. Tổ khúc này sẽ được trình diễn với các hình thức đơn ca, song ca, tứ ca, hợp xướng..., cùng dàn nhạc giao hưởng.

Các chương trình bán chuyên nghiệp:

Thành phố Vinh tổ chức Chương trình giao lưu nghệ thuật với dàn hợp xướng thanh, thiếu nhi Thành phố Namyangju - Hàn Quốc. Đây là lần thứ 2, Chương trình được tổ chức với sự tham gia của gần 80 thanh, thiếu niên đến từ Thành phố Namjangju (Hàn Quốc) và Thành phố

Vinh (Nghệ An). Trong thời gian khoảng 120 phút, các đơn vị đã đem đến 11 tiết mục văn nghệ được dàn dựng công phu, mang màu sắc văn hóa của hai dân tộc. Trong đó, gây ấn tượng nhất là phần thể hiện ca khúc “Bèo dạt mây trôi”, một bài hát trên làn điệu dân ca nổi tiếng của Việt Nam. Ngoài ra, đoàn hợp xướng cũng biểu diễn nhiều bài hát bằng các nhạc cụ truyền thống đặc sắc của đất nước Hàn Quốc như “Dân ca cung Kyong Buk”, “Chu cheon ga”, “Dân ca sông Hàn”.

Liên hoan hợp xướng “Những bài ca dâng Đảng” chào mừng Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XI đã diễn ra vào ngày 10/01/2011.

Liên hoan hợp xướng “Việt Nam đất nước anh hùng” do Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh phối hợp với Nhà Văn hóa Thanh niên và Đài Truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh tổ chức nhằm chào mừng 57 năm ngày truyền thống của Hội. Cuộc thi Liên hoan hợp xướng do Trung tâm Văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh tổ chức hai năm một lần. Liên hoan hợp xướng “Những bài ca dâng Đảng” lần 2. Chương trình hợp xướng kỷ niệm 40 năm Ngày giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước vào ngày 30/4/2015. Chương trình trong chuỗi các hoạt động kỷ niệm 70 năm Cách mạng Tháng Tám (19/8/1945 - 19/8/2015) và hướng đến chào mừng Quốc khánh nước CHXHCN Việt Nam (02/09/1945 - 02/09/2015). Dàn hợp xướng “Hanoi Harmony” trong chương trình biểu diễn kỷ niệm Ngày Âm nhạc Việt Nam lần 2 năm 2011.

Các chương trình không chuyên nghiệp:

Liên hoan hợp xướng dành cho đội viên, thiếu nhi Thành phố Hồ Chí Minh năm 2016, chủ đề “75 mùa hoa, Đội ta lớn lên cùng đất nước”.

Liên hoan hợp xướng lần 2 – năm 2015, chủ đề “Tôi yêu tổ quốc tôi” đã diễn ra tại Nhà hát Đài Truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh. Đây là một trong những hoạt động thiết thực do Nhà Văn hóa Thanh niên phối hợp cùng Đài Truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh tổ chức nhằm chào mừng kỷ niệm 70 năm Quốc khánh nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam và 59 năm ngày truyền thống Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam, chào mừng Đại hội Đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ 10, Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng.

2.3. Đào tạo hợp xướng ở Việt Nam

Xét về mặt lịch sử, hợp xướng đã xuất hiện ở nước ta cách đây khá lâu, theo tác giả Nguyễn Đức Lữ đó là vào “Năm Nguyên hoà đời Vua Lê Trang Tôn (1533)” [5, tr.181] do các tu sỹ nước ngoài đưa vào Việt Nam. Cho đến nay, hợp xướng Việt Nam đã trải qua các thời kỳ với những thăng trầm khác nhau. Sự nghiệp phát triển hợp xướng Việt Nam từ năm 1960 đến nay đã trải qua gần 60 năm và đạt được những thành tựu đáng kể; trong đó quan trọng nhất là đã góp phần tạo ra các thế hệ nguồn nhân lực âm nhạc có ảnh hưởng. Tuy nhiên, trong giai đoạn đổi mới và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng hiện nay, nền âm nhạc hợp xướng của nước ta còn bộc lộ những bất cập và hạn chế.

Trong đào tạo, mặc dù những năm qua đã có nhiều cố gắng đổi mới, cải tiến nội dung, song nhìn chung so với một số nước trong khu vực và trên thế giới, nền giáo dục âm nhạc của nước ta vẫn còn hạn chế. Phần lớn nội dung và chương trình giáo dục âm nhạc hiện nay ở nước ta đều được biên soạn hoặc chịu ảnh hưởng bởi nội dung, chương trình giáo dục của các nước xã hội chủ nghĩa trước đây, đặc biệt nền

giáo dục Xô viết. Trong một thời gian dài, những nội dung và chương trình giáo dục này khá phù hợp với nước ta và đã mang lại một số thành tựu quan trọng. Tuy nhiên, trong bối cảnh đổi mới và hội nhập quốc tế hiện nay, nội dung chương trình giáo dục âm nhạc nước ta cần được thay đổi, bổ sung cho phù hợp với xu thế phát triển nhanh của xã hội. Điều này cần được coi trọng ở các trường có đào tạo về hợp xướng như *Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh, Học viện Âm nhạc Huế, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương và cả ở Trường Đại học Sài Gòn, Đại học Văn hóa nghệ thuật Quân đội...*

Tại các cơ sở đào tạo âm nhạc chuyên nghiệp này, những kiến thức về hợp xướng cần được phổ cập một cách đầy đủ cho sinh viên về sáng tác, chỉ huy và âm nhạc học. Họ cần được trang bị toàn diện để hiểu rõ hơn về nghệ thuật hợp xướng, ví dụ như tính năng giọng hát, khái niệm cơ bản về hợp xướng, phương pháp phối hợp xướng...

Riêng sinh viên chỉ huy hợp xướng và thanh nhạc cần phải tham gia hát hợp xướng trong suốt quá trình đào tạo, để lĩnh hội đúng đắn về âm hưởng hợp xướng, củng cố thẩm mỹ âm nhạc hợp xướng, biết cách hát hợp xướng chuẩn mực.

3. Kết luận và kiến nghị

Để phát huy vai trò của âm nhạc hợp xướng cũng như tạo nguồn cho tương lai có được những đội hợp xướng chuyên nghiệp, phục vụ công chúng và giao lưu quốc tế, chúng tôi kiến nghị một số giải pháp sau:

- Các cơ sở đào tạo âm nhạc cần có các môn học về phối hợp xướng, tính năng giọng hát, chỉ huy phổ thông, kỹ thuật hát hợp xướng.
- Đưa hợp xướng vào thực hiện ở mọi

bậc học, đặc biệt ở bậc trung học phổ thông, nhằm tăng cường khả năng biểu diễn âm nhạc mang tính học thuật và đại chúng cho học sinh. Nhà trường cần tạo điều kiện cho giáo viên học tập nâng cao trình độ chuyên môn, lập kế hoạch đào tạo các chương trình dài hạn ở nước ngoài; tận dụng hỗ trợ quốc tế trong trao đổi kinh nghiệm, đào tạo chuyên gia, cung cấp phương tiện và dụng cụ âm nhạc. Tăng cường đào tạo các lớp ngắn hạn. Các cơ sở đào tạo cần bổ sung thêm nội dung về chỉ huy hợp xướng, kỹ thuật hát hợp xướng, phối hợp xướng, tính năng giọng hát cho giáo viên phổ thông.

- Xây dựng chương trình âm nhạc hợp xướng cho các cấp học phổ thông, tăng cường cơ sở vật chất và các hoạt động ngoại khóa về hợp xướng cho học sinh.

- Tổ chức sinh hoạt hợp xướng cho học sinh lồng ghép vào các buổi sinh hoạt.

- Giáo dục thẩm mỹ cho học sinh qua các buổi sinh hoạt hợp xướng với các bài hát từ đơn giản đến phức tạp.

- Tổ chức thường xuyên hơn các liên hoan hợp xướng cho các quận, huyện, thành phố.

- Mời các công ty, báo, đài, cơ quan truyền hình trung ương và địa phương tham gia và đưa tin từ đó tạo sân chơi rộng

rãi và lành mạnh cho học sinh.

Thời công nghệ thông tin và truyền thông phát triển mạnh mẽ, ngày càng hiện đại làm cho sự giao lưu văn hóa, âm nhạc mở rộng hơn bao giờ hết và điều đó đã làm cho hợp xướng trở nên có vai trò quan trọng. Hy vọng trong tương lai không xa, chúng ta sẽ có nhiều đội hợp xướng chuyên nghiệp mang tầm cỡ quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Minh Cầm (1982), *Chỉ huy và biểu diễn hợp xướng*, Vụ Đào tạo – Bộ Văn hóa và Thông tin, Hà Nội.
2. Trần Trọng Đăng Đàn (2011), *Ca nhạc Việt Nam thương thức – Bình luận*, Nxb Văn hóa – Văn nghệ.
3. Tuấn Giang (2007), *Thành tựu ca nhạc Việt Nam thời kỳ đổi mới*, Nxb Thanh Niên.
4. Lê Vinh Hưng (2016), *Nghệ thuật hợp xướng trong sự phát triển nền âm nhạc Việt Nam*, Luận án tiến sĩ Âm nhạc học, Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam.
5. Thụy Loan (1993), *Lược sử âm nhạc Việt Nam*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.
6. Nguyễn Đức Lữ (2008), *Lý luận về tôn giáo và chính sách tôn giáo ở Việt nam* Nxb Tôn giáo.
7. Đoàn Phi (2007), *Chỉ huy dàn dựng Hợp xướng*, Nxb Đại học Sư phạm.
8. Viện âm nhạc (2003), *Hợp tuyển tài liệu Nghiên cứu – lý luận – phê bình Âm nhạc Việt Nam thế kỷ XX*, Nxb Âm nhạc Hà Nội.

Ngày nhận bài: 08/10/2017

Biên tập xong: 15/7/2018

Duyệt đăng: 20/7/2018